

9.2. Oppiaineiden ja aineryhmien / kurssien tavoitteet, sisällöt, työtavat ja arviointi

Kaiken opetuksen perustana on oppilaiden sosiaalisten taitojen ja ryhmäkykyisyyden rakentaminen ja kehittäminen. Toiminnassa korostuu vuorovaikutuksellisuus ja sosiaalinen konstruktivismi. Oppiaineiden sisällöissä painotetaan koulun kasvatuksellisia tavoitteita, kokonaisnäkemyksellistä lähestymistapaa ja yhteisiä aihepiirejä.

9.2.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Koulumme äidinkielen opetus antaa oppilaalle välineitä vuorovaikutukseen ja oppimiseen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaan äidinkielen perustaitoja; kuuntelemista, puhumista, lukemista ja kirjoittamista. Sanoittamisen avulla tuetaan ja korjataan oppilaan koululaisuutta sekä rikastutetaan oppilaan sanavarastoa. Toiminnassa korostuu vuorovaikutuksellisuus ja sosiaalinen konstruktivismi. Oppiaineen sisällössä painotetaan koulun kasvatuksellisia tavoitteita, kokonaisnäkemyksellistä lähestymistapaa ja yhteisiä aihepiirejä.

Vuosiluokkien 1-2 yhteiset tavoitteet

Oppilas

- rauhoittuu kuuntelemaan aikuisen ja ikätovereidensa puhetta ja lukemista
- rohkaistuu ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti
- osallistuu keskusteluun vastaamalla, kysymällä ja kertomalla kokemuksistaan, ajatuksistaan ja mielipiteistään
- ottaa vastaan lukemisen opetteluun ja harjoittelun haasteen
- oppii tarkkailemaan lukemistaan ja harjaantuu luetun ymmärtämisessä
- lukee lukutaitoaan vastaavia tekstejä ja kirjoja
- tarkkailee kielen merkityksiä ja rakenteita
- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti
- tottuu tarkkailemaan kielen merkityksiä ja muotoja
- harjaantuu kirjoittamisen tekniikassa, hahmottamisessa ja motorisissa taidoissa
- perehtyy lukutaitoaan vastaavaan kirjallisuuteen ja saa nautintoa lukukokemuksistaan.
- muodostaa käsityksen viestinnän välineistä.
- oppii viestimään monipuolisesti kirjallisesti ja suullisesti.
- muodostaa käsityksen omalle ikätasolle sopivasta mediaviihdestä.
- harjoittelee moraalien kehittymistä, hyvän ja pahan erottelua ja syy-seuraus-suhteita satujen avulla

Vuosiluokkien 1-2 yhteiset sisällöt

Ilmaisu

Kirjallinen ilmaisu

- lauseiden muodostaminen
- pienet tarinat ja kuvaukset

Suullinen ilmaisu

- halu ja rohkeus ilmaista itseään suullisesti
- kuunteleminen keskittyen ja eläytyen
- osallistuminen keskusteluun
- kokonaisilmaisun kehittäminen

Eläytyvä ilmaisu

- äänen monipuolinen käyttö improvisoinnin, kerronnan ja leikin avulla
- esiintymistottumuksien kartoittaminen ja kehittäminen

Kielen rakenne

Kirjoittamisen perustekniikan ja siihen liittyvien käsitteiden harjoittelu ja oppiminen

- äänne
- kirjain
- tavu
- sana
- lause
- lukemisen perustekniikan harjoittelu ja vahvistaminen
- tekstinymmärtämisstrategioiden harjoittelu ja syventäminen

Kirjallisuus

- koulukirjaston käytön harjoittelu
- tiedon etsiminen teksteistä

Viestintä

- kuvien tarkastelu
- lehtiin tutustuminen
- kriittinen keskustelu ohjelmista

Työtavat 1-2 luokilla

- ohjattu ja omatoiminen yksilöllinen harjoittelu
- pari- ja ryhmätyöskentely
- keskustelu ja johdonmukainen kertominen
- leikki ja draama

Arviointi

Arvioinnin pohjana käytetään hyvän osaamisen kuvausta 2. luokan päättyessä. Ensimmäisen luokan arviointi suhteutetaan luokka-asteen painotettuihin sisältöalueisiin. Oppiainetta arvioidaan vuosiluokalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilasta arvioidaan monipuolisesti eri osa-alueet huomioiden.

Arvioinnin keskeiset kohteet ovat:

- tuntityöskentely, tehtävät, työkirja
- tuntiaktiivisuus
- parin- ja ryhmän kanssa työskentely
- omat tuotokset, portfolio
- vuorovaikutustaidot
- testit ja kokeet

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta toisen luokan päättyessä

Äidinkieli:

Oppilas osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa. Hän seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua. Puhujana oppilas pyrkii vastavuoroisuuteen. Keskustelussa hän reagoi kuulemaansa omilla ajatuksillaan ja mielipiteillään sekä kysymyksillä. Oppilas on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti: hän pystyy kertomaan pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että

kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa. Hän osallistuu luokkansa yhteisiin ilmaisuharjoituksiin.

Oppilas pystyy tekemään ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielen merkityksestä ja muodosta: hän kykenee erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riittämään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja. Hän osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja tietää, mihin aakkosjärjestystä voi käyttää.

Oppilas on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistumisen vaiheeseen, jolloin lukemisen sujuvuus ja nopeus kehittyvät. Lukeminen on melko sujuvaa: hän tunnistaa tutut sanat ilman kirjain kirjaimelta, tavu tavulta etenemistä. Hän osaa kuitenkin käyttää tätä tekniikkaa hyväkseen oudon sanan lukemisessa. Häneltä sujuu tälle ikäkaudelle tarkoitettujen tekstien lukeminen.

Luetun ymmärtämisen taidot ovat kehittyneet tekstin yksityiskohtien tunnistamisesta ja toistamisesta myös päätelmien tekemiseen. Oppilas on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa. Hän tietää, että apuna voi käyttää yleistietoa sekä erilaisia kokemuksia ja tietoa kielestä, kun luetun ymmärtäminen kompastelee. Oppilas etsii itselleen sopivaa ja mieltä mieltävää. Hän on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja. Hänen medialukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunniteltujen ohjelmien aineistojen seuraamiseen ja käyttämiseen ja niiden edellyttämään vastavuoroisuuteen.

Oppilas haluaa ilmaista itseään myös kirjallisesti. Hän on kokeillut kirjoittaa eri tarkoituksiin: hän on kirjoittanut viestejä, kortteja, kirjeitä, mielipiteitä, pikkuloruja, tekstejä arkielämästään, ja hän osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan. Käsin kirjoittaminen on motorisesti vakiintumassa, ja hän osaa jo sitoa kirjaimia toisiinsa. Oppilas osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella. Helppojen ja tuttujen sanojen oikeinkirjoitus on jo lähes virheetöntä. Lauseisiin alkaa ilmestyä lopetusmerkkejä ja lauseen alkuun iso kirjain.

Vuosiluokkien 3-6 yhteiset tavoitteet

Oppilas:

- oppii käyttämään äidinkieltä itsensä arvioimiseen ja toimintansa kuvailuun
- oppii käyttämään äidinkieltä omassa ilmaisussaan
- oppii käyttämään äidinkieltä vuorovaikutuksessa ja toisen huomioimisessa
- rikastuttaa sanavarastoaan
- rohkaistuu ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti
- pyrkii vastavuoroiseen keskusteluun. Hän tunnistaa erilaisia puhetapoja ja osaa valita tilanteeseen sopivan puhetyylin
- innostuu lukemisesta ja saa siitä elämyksiä, joita hän voi peilata omiin kokemuksiinsa
- osaa valita itselleen sopivaa luettavaa
- tutustuu monipuolisesti kirjallisuuteen ja kulttuuriin
- harjaantuu tiedonkäsittelytaidoissaan
- oppii arvioimaan tietoa, ympäröivää kulttuuria ja eri viestimiä

3. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat:

Oppilas

- osaa kuunnella muita ja rohkaistuu osallistumaan yhteiseen keskusteluun
- uskaltautuu eläytymään yhteisessä keskustelussa sekä käyttämään mielikuvitusta omassa ilmaisussaan

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy:

Oppilas

- kehittää peruslukutaitoaan
- tutustuu erilaisiin teksteihin
- innostuu lukemisesta ja osaa valita itselleen sopivaa luettavaa
- kehittää mielikuvitustaan lukemisen avulla

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy:

Oppilas

- rikastuttaa sanavarastoaan
- innostuu ja rohkaistuu tuottamaan tekstejä
- oppii käyttämään kokonaisia lauseita ilmaisussaan
- oppii kertomaan ja kirjoittamaan juonellisen tarinan
- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syventyy:

Oppilas

- nauttii lukemisesta ja osaa valita itselleen sopivaa luettavaa
- lukeminen tarjoaa oppilaalle elämyksiä, joiden avulla hän voi käsitellä omia kokemuksiaan ja saa aineksia oman tunne-elämän rakentamiseen sekä mielikuvituksen kehittämiseen
- saa kokemuksia kulttuurista
- hallitsee oman vuosiluokkansa kielentuntemuksen perusasiat
- oppii aakkostamaan

3. luokan keskeiset sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- opetellaan vastavuoroista keskustelua ja oman vuoron odottamista
- opetellaan omista kokemuksista ja mieltymyksistä kertomista
- harjoitellaan mielipiteen perustelemista

Tekstinymmärtäminen

- luetaan runsaasti erilaisia tekstejä ja kuunnellaan toisen lukua
- opetellaan tarkastelemaan tekstejä: pääkohtia, sanoja ja sanontoja
- tutustutaan käsitekarttaan

Tiedonhallintataidot

- tiedon etsiminen koulun kirjastosta, tutustuminen erilaisiin tietoteksteihin
- oppikirjan käyttäminen perustietolähteenä
- harjoitellaan sanaston käyttämistä

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- harjoitellaan käsialaa
- luetaan ääneen ja harjoitellaan puheen jaksottamista
- tuotetaan kokonaisia lauseita
- sanastoharjoitukset
- oikeinkirjoittamisen perusasioiden harjoittelu
- omista kokemuksista kertomista ja kirjoittamista
- tarinan kertominen ja kirjoittaminen

Kielen tehtävät ja rakenne

- havainnoidaan kieltä ja kielen rakennetta
- kielentuntemus: aakkostaminen, substantiivi, adjektiivi, verbi, lauseen ja välimerkit
- harjoitellaan yleiskielen käyttöä

Kirjallisuus ja kulttuuri

- kirjojen monipuolista lukemista ja lukemisen kuuntelemista
- keskustellaan luetun pohjalta
- kulttuurin osa-alueisiin tutustumista: teatteri, elokuvat, taide, musiikki ja kirjallisuus

Työtavat

- ohjattu ja omatoiminen yksilöllinen harjoittelu
- pari- ja ryhmätyöskentely
- keskustelu ja vuorovaikutustilanteiden harjoittelu
- työskentely tietokoneella
- leikki, draama, ilmaisuharjoitukset
- pajatyöskentely
- retket, vierailut
- kokemusten ja elämysten hankkiminen
- medialukutaidon hankkiminen

Arviointi

Arvioinnin pohjana käytetään hyvän osaamisen kuvausta 5. luokan päättyessä. Kolmannen luokan arviointi suhteutetaan luokka-asteiden painotettuihin sisältöalueisiin. Oppiainetta arvioidaan vuosiluokalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Arvioinnin keskeiset kohteet ovat:

- tuntityöskentely, tehtävät, työkirja
- tuntiaktiivisuus
- parin- ja ryhmän kanssa työskentely
- omat tuotokset, portfolio
- vuorovaikutustaidot
- testit ja kokeet

4. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii huomioimaan toiset keskustelussa
- innostuu kertomaan itselleen tärkeistä ja mielenkiintoisista asioista
- harjoittelee mielipiteen perustelemista
- opettelee erilaisten vuorovaikutustilanteiden edellyttämiä puhetyylejä

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- harjaantuu lukemaan ja kuuntelemaan eläytyvästi tekstejä ja peilaa lukukokemuksiaan omiin kokemuksiinsa
- opettelee etsimään tietoa lukemastaan tekstistä
- innostuu esittämään ajatuksia ja kysymyksiä teksteistä
- tutustuu erilaisiin tietolähteisiin

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä kehittyä

Oppilas

- rikastuttaa sanavarastoaan
- osaa yhdistellä lauseita toisiinsa
- säilyttää rohkeuden ilmaista itseään ja pyrkii muokkaamaan ilmaisuaan saamansa palautteen perusteella
- tutustuu viestinnän välineisiin
- oppii käyttämään tekstinkäsittelyohjelmaa

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenyy

Oppilas

- lukee monipuolisesti ja hänen positiivista asennetta lukemiseen tuetaan
- syventää kokemuksiaan kulttuurin eri osa-alueista
- hallitsee vuosiluokan kielentuntemuksen perusasiat
- tutustuu eri viestimiin

4. luokan keskeiset sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- kehitetään omaa kerrontaa ja ilmaisua
- harjoitellaan vuorovaikutustilanteita ja niiden havainnoimista
- harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista
- ilmaisuharjoitukset ja esiintymisharjoitukset

Tekstinymmärtäminen

- pohditaan tekstien sisältöä keskustelemalla ja kirjoittamalla
- tutustutaan erilaisiin teksteihin ja niiden rakenteisiin
- tutustutaan käsittekartan laatimiseen ja käyttöön

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- oman ilmaisun ja kerronnan vahvistaminen ja rikastuttaminen
- kertomusten tuottaminen
- oikeinkirjoittamisen perusasioiden harjoittelu
- esiintymisen harjoittelu, tukisanalistan käyttö
- äänenkäytön kehittäminen

Tiedonhallintataidot

- tutustutaan koulukirjaston kirjojen ryhmittelyyn ja sisältöihin
- harjoitellaan erilaisien tietokirjojen käyttöä

Kielen tehtävä ja rakenne

- kielen rakenne, sanojen käytön tarkastelua ja luokittelua
- kielentuntemus: sanaluokat, sanojen taivutus
- lauseiden tarkastelua, predikaatti ja subjekti

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- runsasta lukemista, lukemisen kuuntelemista ja lukuelämysten jakamista
- laajennetaan tuntemusta ja kokemuksia kulttuurin osa-alueista
- tutkitaan kirjallisuuden keskeisiä käsitteitä: henkilöt, juoni, tapahtuma-aika ja paikka
- tarkastellaan viestimien sisältöjä ja sanomia

Työtavat

- ohjattu ja omatoiminen yksilöllinen harjoittelu

- pari- ja ryhmätyöskentely
- keskustelu ja vuorovaikutustilanteiden harjoittelu
- työskentely tietokoneella
- leikki, draama, ilmaisuharjoitukset
- pajatyöskentely
- retket, vierailut
- kokemusten ja elämysten hankkiminen
- medialukutaidon hankkiminen

Arviointi

Arvioinnin pohjana käytetään hyvän osaamisen kuvausta 5. luokan päättyessä. Neljännen luokan arviointi suhteutetaan luokka-asteiden painotettuihin sisältöalueisiin. Oppiainetta arvioidaan vuosiluokalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Arvioinnin keskeiset kohteet ovat:

- tuntityöskentely, tehtävät, työkirja
- tuntiaktiivisuus
- parin- ja ryhmän kanssa työskentely
- omat tuotokset, portfolio
- vuorovaikutustaidot
- testit ja kokeet

5. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii kuuntelemaan kiinnostuneesti
- oppii hyväksymään omasta mielipiteestään poikkeavia mielipiteitä
- ymmärtää, että erilaiset tilanteet edellyttävät erilaista tapaa viestiä

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- rohkaistuu arvioimaan lukemaansa ja pyrkii tarkastelemaan itseään lukijana
- innostuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia – myös oman elämänsä kannalta
- oppii käyttämään ainakin yhtä lähdettä työnsä pohjalla
- uskaltautuu tekemään johtopäätöksiä lukemansa perusteella

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä kehittyy

Oppilas

- käyttää teksteissään monipuolista kieltä
- tuottaa erilaisia tekstejä
- harjaantuu käyttämään erilaisia viestimiä ja osaa tuottaa tekstiä tekstinkäsittelyohjelmilla
- oppii arvioimaan omia ja muiden tuotoksia sekä antamaan palautetta

Oppilaan suhde kieleen ja kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syventyy

Oppilas

- on innostunut lukemisesta ja uskaltaa valita haastavia lukukokemuksia
- ymmärtää, että kulttuuri on hyvin laaja käsite ja tuntee muutamia sen osa-alueita
- hallitsee vuosiluokan kielentuntemuksen perusasiat
- tutkii ja pohtii viestimien tapaa tuoda esille asioita

5. luokan keskeiset sisällöt

Vuorovaikutustaidot

- harjoitellaan tiedon jakamista toisille
- harjoitellaan kysymysten tekemistä yhteiseen keskusteluun
- arvioidaan omia vuorovaikutustaitoja
- ilmaisuharjoitukset ja esiintymisharjoitukset

Tekstinymmärtäminen

- käsittekartan käyttäminen
- tekstin sisällön analysoimista ja erilaisten tekstien vertaamista ohjatusti
- tekstin rakenteen tutkiminen
- muistiinpanojen tekeminen tekstistä
- harjoitellaan tiivistelmän laatimista

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- oman tekstin suunnittelua, muokkaamista ja viimeistelyä palautteen pohjalta käsin sekä tietokoneella
- arvioidaan omaa ja toisen tekstiä sekä palautteen saamisen ja antamisen harjoittelua
- harjoitellaan havainnollista esitystä
- oikeinkirjoituksen perusteiden vahvistamista
- harjoitellaan otsikointia ja kappalejakoja

Tiedonhallintataidot

- oma-aloitteisuus lähteiden käytössä
- harjoitellaan hakuteosten ja sanakirjojen käyttämistä
- koulukirjaston itsenäinen käyttö
- harjoitellaan muistiinpanomenetelmien käyttöä
- yksinkertaisia tiedonhakuja tietoverkoista ohjatusti

Kielen tehtävät ja rakenne

- sanojen merkitysten tarkastelua, sanojen ryhmittelyä taivutuksen perusteella
- kielentuntemus: verbin persoona- ja aikamuodot, sijamuodot, lauseenjäsenet
- tarkastellaan erilaisia lauseita
- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien eroavaisuuksien vertailu

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- tutustutaan kirjallisuuden eri lajeihin
- keskeisten kirjallisuudessa tarvittavien käsitteiden käyttöä
- elämysten saaminen kirjallisuuden ja kulttuurin keinoin ja niiden peilaaminen omiin kokemuksiin ja tunnetiloihin
- arvioidaan ja tarkastellaan viestimien sanomia ja merkityksiä

Työtavat

- ohjattu ja omatoiminen yksilöllinen harjoittelu
- pari- ja ryhmätyöskentely
- keskustelu ja vuorovaikutustilanteiden harjoittelu
- työskentely tietokoneella
- leikki, draama, ilmaisuharjoitukset
- pajatyöskentely
- retket, vierailut

- kokemusten ja elämysten hankkiminen
- medialukutaidon hankkiminen

Arviointi

Arvioinnin pohjana käytetään hyvän osaamisen kuvausta 5. luokan päättyessä. Oppiainetta arvioidaan vuosiluokalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Arvioinnin keskeiset kohteet ovat:

- tuntityöskentely, tehtävät, työkirja
- tuntiaktiivisuus
- parin- ja ryhmän kanssa työskentely
- omat tuotokset, portfolio
- vuorovaikutustaidot
- testit ja kokeet

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- *rohkenee ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti erilaisissa tilanteissa ja haluaa kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan; hän osaa käyttää puheenvuoron keskustelutilanteessa*
- *kertoo ja kuvailee omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä vertailee niitä toisten havaintoihin; hän pystyy jo omassa viestinnässään jonkin verran ottamaan huomioon viestintätilanteen ja -välineen ja pyrkii siihen, että hänen oma viestinsä on ymmärrettävä ja saavuttaa vastaanottajan*
- *osaa kuunnella toisten ajatuksia ja osaa myös muodostaa omia mielipiteitä ja pyrkii perustelemaan niitä; hän on tottunut arvioimaan kuulemaansa ja lukemaansa*
- *osaa tehdä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä käytetyistä keinoista viestin sisältöä ja viestintätilannetta koskevia päätelmiä*
- *pystyy pitämään tutulle yleisölle pienimuotoisen, selkeän suullisen esityksen; hän osallistuu aktiivisesti ilmaisuharjoituksiin.*

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- *on saavuttanut sujuvan peruslukutaidon*
- *osaa käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita*
- *tuntee tiedonhankinnan päävaiheet*
- *on tottunut käyttämään kirjastoa ja pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa painetuista ja sähköisistä lähteistä*
- *löytää pääasiat, myös teksteistä, joissa on sanoja, ääntä ja kuvia*
- *erottaa mielipiteen ikäisilleen sopivasta tekstistä ja pohtii tekstin luotettavuutta ja merkitystä itselleen*
- *käyttää lukutaitoaan sekä hyödykseen että huvikseen.*

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- *osaa tuottaa kirjallisesti ja suullisesti erilaisia tekstejä kuten kertomuksen, kuvauksen ja ohjeen*
- *suunnittelee ja ideoi tekstinsä sisältöä ja pystyy rakentamaan tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä; hänen kirjoitelmissaan on havaittavissa kirjoittajan oma ääni ja laajeneva sanavarasto*

- *ymmärtää lauserakenteiden ja kappalejaon merkityksen tekstin jäsentämisessä ja osaa käyttää tietoaan kronologisesti etenevää tekstiä suunnitellessaan ja tuottaessaan; hän osaa käyttää teksteissään vaihtelevasti erimittaisia lauseita ja yhdistää niitä melko sujuvasti*
- *osaa tekstata, ja hänelle on kehittynyt luettava sidosteinen käsiala*
- *osaa tuottaa tekstiä myös tekstinkäsittelyohjelmilla*
- *hallitsee oikeinkirjoituksesta perusasiat ison ja pienen alkukirjaimen käytössä ja yhdyssanojen muodostamisessa, käyttää oikein lopetusmerkkejä ja on tottunut käyttämään myös muita välimerkkejä.*

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- *hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan omien ja muiden tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa*
- *on tottunut tarkastelemaan tekstiä kokonaisuutena ja erottelemaan sen osia, osaa etsiä ja luokitella tekstien sanoja eri perustein ja ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella sanaluokkiin*
- *tietää, että verbeillä voi ilmaista aikaa ja persoonaa*
- *hahmottaa yksinkertaisen tekstin lauseista subjektin ja predikaatin sekä hahmottaa lauseen tekstin osaksi*
- *tuntee puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja ja hyödyntää niiden työnjakoa jo omassa ilmaisussaan*
- *on lukenut luokan yhteiset kokonaisteokset, runsaasti lyhyitä tekstejä ja erilaisia valinnaisia kirjoja ja työstänyt niitä eri menetelmin*
- *pystyy valitsemaan itselleen mieluista luettavaa ja osaa kuvailla itseään lukijana; hän laajentaa lukemalla tietämystään, saa elämyksiä ja kehittää mielikuvitustaan*
- *on tutustunut myös elokuvan, teatterin ja muun median keinoin rakennettuun fiktion.*

6. LUOKAN KUNTAKOHTAINEN OPETUSSUUNNITELMA

ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa otetaan huomioon ne oppilaat, jotka opiskelevat äidinkieli ja kirjallisuus- oppiainetta suomi toisena kielenä oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä opetuksessa noudatetaan Helsingin kuntakohtaista opetussuunnitelmaa.

6. luokan keskeiset tavoitteet

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintätaitojaan ja tilannetajuun
- pyrkii omalta osaltaan luomaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä
- ymmärtää, että on erilaisia näkemyksiä, joiden taustalta löytyy erilaisia arvoja
- uskaltaa tuoda esille perusteltuja mielipiteitään muut huomioon ottaen

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyä

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi, kuulijaksi ja viestinten käyttäjäksi
- kehittyä tiedonhankintataidoissa
- osaa käyttää tiedonhankinnassa monenlaisia lähteitä

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyä

Oppilas

- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään
- oppii tuottamaan erilaisia tekstejä erilaisiin tarkoituksiin
- osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- säilyttää rohkeutensa itsensä ilmaisemisessa

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään
- ymmärtää kielen tuntemuksen merkityksen kielen kannalta
- monipuolistaa lukuharrastustaan
- saa kulttuurikokemuksia
- saa aineksia tunne-elämänsä ja maailmankuvansa rakentamiseen
- ymmärtää puhutun ja kirjoitetun kielen eron
- ymmärtää, että puhuttu suomi vaihtelee käyttäjän ja tilanteen mukaan
- ymmärtää kaunokirjallisuuden merkityksen erilaisten asioiden ilmaisemisessa
- hallitsee vuosiluokan kielen tuntemuksen perusasiat

6. luokan keskeisiä sisältöjä

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

- perusasioita vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä, rakenteesta ja ilmaisutavasta

- vuorovaikutustaidot ristiriitatilanteissa
- palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- omien ja myös toisten viestintätaitojen arvioiminen
- omien näkemysten esittäminen, oman näkökannan puolustaminen sekä ilmaisutapojen kehittäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelua
- erilaisten lukutapojen harjoittelua
- erilaisten tekstien lukemista
- lukukokemuksen jakamista
- tekstien erittelyä, vertailua, arviointia ja tiivistämistä

Tiedonhallintataidot

- tietojen hankintaa eri lähteistä ja lähteiden luotettavuuden arviointia
- muistiinpanojen tekemistä eri tavoin
- aineiston ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi
- yksinkertaisten lähdemerkintöjen käyttöä

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- tekstintekoprosessin harjoittamista: tekstin suunnittelu, parantelu, muuttaminen ja arviointi
- tekstin jaksottamista
- erilaisten tekstien kirjoittamista käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittämistä ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista
- puhe-esityksiä ja ilmaisuharjoituksia

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Kielen tehtävät ja rakenne

- kielentuntemuksen perusasiat
- sanaluokat
- sijamuodot (paitsi akkusatiivi, abessiivi, komitatiivi ja instruktiivi)
- persoonamuodot ja aikamuodot
- subjektin, predikaatin ja objektin tunnistaminen yksinkertaisista lauseista
- lauseen ja virkkeen ero sekä sivulauseen tunnistaminen
- pilkun käyttö päälauseen ja sivulauseen välissä

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukemista ja käsittelyä
- kaunokirjallisuuden päälajien käsittelyä
- erilaisia kulttuurikokemuksia, niihin valmistautumista, kokemusten erittelyä ja jakamista
- tv- ja radio-ohjelmien tarkastelua ja analysointia

Työtavat

- ohjattu ja omatoiminen yksilöllinen harjoittelu

- pari- ja ryhmätyöskentely
- keskustelu ja vuorovaikutustilanteiden harjoittelu
- työskentely tietokoneella
- leikki, draama, ilmaisuharjoitukset
- pajatyöskentely
- retket, vierailut
- kokemusten ja elämysten hankkiminen
- medialukutaidon hankkiminen

Arviointi

Arvioinnin pohjana käytetään hyvän osaamisen kuvausta 5. luokan päättyessä. Oppiainetta arvioidaan vuosiluokalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Arvioinnin keskeiset kohteet ovat:

- tuntityöskentely, tehtävät, työkirja
- tuntiaktiivisuus
- parin- ja ryhmän kanssa työskentely
- omat tuotokset, portfolio
- vuorovaikutustaidot
- testit ja kokeet